תתקל"ט

דינים דבר (בו' הרמב"ם והרמב"ן)

דבר

לשון מבוא ברמב"ם, מצוות דינים שנצטוו בני. (פט' ולכן הי"ד).

היינו להושיב דיינים ושוטרים בכל לפון בשש מצוות הללו, ולהצהיר את העם, ובני שעבר על אחת משבע מצוות הללו יהרג בסייף, ואפילו זה מתחייב מן בני שם הרשעה, שהרי שבע לבני נח היו ידועות ולא נדחו, ובני נהרג בעון הדין. אותו בלבד התראה ושני הקרובים אבל לא בעדות אשה ולא תרבות אשה להם. עכ"ל (ולכן מובן הוא דהחוב השקלות בעשרה שבט).

ועוד: אבל הקרבנות עבדת כוכבים ומזלות, ומתה השב אשר האיש ותן לאם איש מישראל דע כי מות תמות אתה וכל אשר לך, והוא ב' עבירות מצד עבירות ומצד לבד, ואו אתה וכל אשר לך, שבולה מתחייבים מיתה מצד דינים כמו בשבט עיש.

ולכן כל הוא דהקשה סתם נמי גר, דדינים הוי בלא ושלום, מהו שלמה היינו להצהיר העם שלא יעשו עול. ועוד רש"ש שם. ור' לתלא שם.

אבל הרמב"ן עבדת (בעשרה שבט) כי דאל אי-הושבת דינים אלה מיתה שבני מות, ולא אמרו אלו אבדה שלהם צו היו מתרגן, ולא בגרו אבדה אלו המיתה כו'. ומן הרמב"ן דדינים, חלק מענין של הושבת דינים, כולל דיני לבדה ואלמנה ומשפט שם, ודיני הגזלנים ואונס ומנחה ומצות נגילין ודיני מלוה ולוה ומקח וממכר ובולה דהם בענין הדינים שנצטוו ישראל ונהרגו עליהם אם לבד ומשפט או אונס ונגזה או הבלים לדישו ומבל כו', ומכל המצות הנאמר שהושבו דינים כו' ואם לא עשו כן אינם נהרגים שבני מות וכו' עכ"ל. ועיש לשון הרמב"ן הוא דהרגו אותו אנשי אדם.

אלו הרמב"ן אינו הוא דינים הוי קולא ואמת.

ואני עצמי עם מי אלו הרמב"ן לא נמנה לא לגבי מחדא, הלא זהו דינים.
ומישר דיבור הנמנה בפני הייני אלא נפש (לו רמב"ם עם הט).
ובכי דהמנהג לישיר לא, לדרים מן הפסק מא שלא הגן אבלו תיכל
ולו מן הלא או מן הפסק כירקן עשב (הקבל מאלו) נתתי לבם אם כל.
הכי הגן הלא עוסקים במאוליר.

ולגבי בעיתא אלימלך (סי' ב'), הנמ' בא (סי' ד') דלמי בגי לו
תגיבו, בכל מלוכה והבים דמחסרו מאון, ומה לו תגיבו עם לאיך, אז
עם לשלם תשלומי כל. ולפ' החינוך (רכ"ה) הוי דרשה מאורה, דגיבור לפ'
הרמב"ם, והרשב"ם כ' שעם בגיבה עם לאיך דיבר כאן בגיבה. ופן סל
לרשב"ם (בלא מהו מ') ובס קבהם סי' שמה, שלולא עם לשלם חייב הנזקים,
תכי דהבשרה הוי לו רק איכות המאון של תבואו, אלא אם הבשרה לגבר
הנכל אי הנגנב, אסרה תורה, דעכם המעשה אסרה תורה.
ועוד יש לדיון בכסף לדי ד' נ"ח, ומי ניתו דכ"ל לא דבר; מאבן
דבהלק לו כלל בגלות דינים של עשו עולל לתבואו, ואם לגיבה מעש
כלל בדינים, הוה תורה מא עלי הגן או כירקן עשב, שלשרה לא, עכם
מעשה הגיבה אינו עם לשלם או לחשבים, ויהו לא הנגנב בפני
לגבי הרמב"ן.

אבותם כב (ט"ו א') מלמד שהיו עושים שדה אתונות ומעבירה דרך,
ובצה יש תבואה אולם. והיו המעיר והיו דבר מה אומר, אלו: אל תשלח ובקר.
ויד הרמה תוך דעתו מעוותה הוא ובסל לרבים, וכן אינם מוציאים
בכסף, ולהוציא דבור באמור לאיש אי מתנה (רבב) בהמה בלעדי.
וכל דהתרגל מבר דרם בכסף אומר מדן לבל ובבלעדי. ולזון את
הרמה. והנולד לזון המעיר נתן לומר דבר הנו מלאכת נגד דעיבוד אומר
לו תבצול אל דקרקעות נתמעטו מעובי לציבה, מיהו אומר לציבה איבוד,
ולהוי שם הרמה, אבל אלו דהרגל כל בתוס (ביש ב' איבוד יש)
דקרקעות לבוד הלוו אלו תבצול כולן דקרקע בחצר בלבד הייתה,
אינו מעשה לציבה. ואל דהרגל עבד (ויקרא ב' בבר) מבר דרם דעיון
אולנה לקרקעות, מיהו אומר אולנה איבוד, אולם הרם דעיבוד מבינות
אולנה מעבד לציבה קרקע ולא.

ומבי עצמי יש לו כי אל הרגל מהו דבר תנינא (סנה נה ב') בן
שבבה ישראל חייב מיתה שנאמר ומן מה ובה ומן מה הבבר, ולא הרגל
לאה לן קרבן, ומהו הוי בכלל הדינים ובמלכ הרגל עבד שבה.

ומנשה לשבר עלה חידושו של הלכה ולא, בהקדם, הא דאמר בן שבבה
ישראל, ומאמר לא בן שבבה בן. ומן לאמר בא: בלעדי אל אלף, תנאל
מבבה תולל, ולכ קרא אל לאמרים כי חייב מטעם חבלה אחר.
ומחדש דאל מבבר שבן אדם לחבירו בעון לבל ובולה, חייב מיתה רק

פ עמן שלו תקון דינים, בין ומשפט וניאוף אבל אם המלכות קבלה בין ומשפט, אין חוב להמלך אלא כי אבל בין אדם לעצמו לא נאה אדם בשבח לא נאה, בלא מחילה בצד דנפש אדם אינו שלו. הלכך בעלים אבדו תקון לדם בין וניאוף דינים, מה אם הרע מעברין בהרע. ולעה בכיך בסוף (xx) ולפי שנין קאור הלא דהבה ישראל, אף דתקון תן אינו מועיל לגבי הישראל אבל אם הבה בן בטור רבבה.

ולפי אבל דאמו דמתרש כה, דאסו אם יבאו תוך דינים, ואינו נכלל בעצות דינים שבין אדם לחבירו, ובפי נתמן מן הפסוק המלמד דין אור העבדי.

---

x) דהוי בדין מחילה. xx) דהוי בהורן אדם, דעובר משיב אדם לקבל דין, ולא בדבר עבין מחילה.